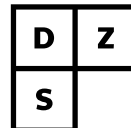

MOZAIKA

ČTVRTLETNÍK DZS O MEZINÁRODNÍM VZDĚLÁVÁNÍ / LÉTO 2021

**Výzkum
v mezinárodním
vzdělávání**

Kalendář akcí

7. září

Centralizované aktivity Erasmus+

Nepropásněte termín pro podávání žádostí o grant v centralizovaných aktivitách Erasmus+. Zapijte se do Aliancí pro inovace nebo Partnerství pro špičkovou spolupráci.

bit.ly/Central_Erasmus

14. září

Falling Walls Lab Czech Republic

Falling Walls Lab je mezinárodní platforma, na které mají mladí vědci a inovátoři šanci představit svůj vědecký projekt, byznys plán nebo sociální iniciativu. Registrace je otevřena do 30. července.

www.falling-walls.cz

5. října

Evropský sbor solidarity

Nepropásněte termín pro podávání žádostí o grant na dobrovolnické a solidární projekty. Projekty musejí začít v období 1. 1. – 31. 5. 2022.

www.sborgsolidarity.cz

9.–24. října

CodeWeek

Zapijte se do Evropského týdne programování, jehož cílem je zábavným a aktivním způsobem přiblížit programování a digitální gramotnost každému člověku.

codeweek.eu

do listopadu 2021

„15“ aneb eTwinning má občanku

Zapijte se do hry k 15. výročí eTwinningu. Přidat se můžete kdykoliv až do listopadu 2021. Hra je vhodná pro žáky MŠ, ZŠ i SŠ. Vítězí každý, kdo se zapojí!

www.etwinning.cz/15let

Úvodem

Milí čtenáři strategická podpora internacionalizace a mezinárodní spolupráce ve vzdělávání se neobejde bez průběžného mapování situace u nás i u našich partnerů. Chceme-li zvyšovat kvalitu nabízených služeb a poskytovat je širšímu okruhu lidí, musíme vědět, co funguje a kde máme naopak prostor ke zlepšení. Bez zpětné vazby z „terénu“ by naše práce připomínala rande naslepo.

V reakci na rostoucí poptávkou po hodnotných datech v DZS jsme proto v roce 2018 vytvořili samostatné oddělení studií a analýz. O jeho činnosti a realizovaných výzkumech si můžete přečíst v rubrice Do hloubky. Nejvíce jsme pyšní na to, že z výsledků našich výzkumů je patrný pozitivní dopad práce DZS.

V letošním roce jsme navíc zahájili provoz České styčné kanceláře pro vzdělávání a výzkum (CZELO) v Bruselu. Jak vysvětluje kolegyně Lenka Procházková, CZELO bude fungovat jako podpůrný bod pro všechny, kteří se chtějí zapojit do vědeckých a výzkumných projektů s finanční podporou Evropské unie. Nové možnosti spolupráce se otevírají školám a dalším vzdělávacím institucím například v rámci centralizovaných aktivit Erasmus+.

Zajímavé výzkumné projekty realizují české školy i v rámci jiných programů, jako jsou Fondy EHP, CEEPUS nebo AKTION ČR–Rakousko. Výběr některých z nich jsme pro vás připravili v rubrice Dobrá praxe.

Stejně tak jako nám pomáhají naše výzkumy pochopit vývoj na poli mezinárodního vzdělávání, věříme, že mezinárodní výměny v oblasti vědy a výzkumu přispívají k většímu pochopení mezi jednotlivci i mezi státy. V tomto pohledu se shodujeme s nadací DAAD, jejíž činnost vám blíže představujeme na poslední dvoustraně.

Ivan Brhlík
vedoucí analytického oddělení

Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+ a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. Změny uvedených údajů nebo tiskové chyby jsou vyhrazeny.

Sdílení poznatků je pro lidstvo zásadní

Dne 8. května 1980 vyhlásila Světová zdravotnická organizace (WHO) v Ženevě, že byly zcela vymýceny pravé neštovice. Šlo o jedno z nejnebezpečnějších onemocnění v historii lidstva, které během 20. století zabilo téměř 500 milionů lidí. Na úspěšném vymýcení této nemoci v celém světě se zásadní měrou podílel také prof. MUDr. Karel Raška, DrSc. – zakladatel oboru moderní epidemiologie v Československu a autor koncepce epidemiologické bdělosti. Za svoje nasazení získal od Anglické královské lékařské společnosti jako jeden z mála ne-britských občanů prestižní Jennerovu medaili.

Spolupráce mezi výzkumníky z různých oblastí medicíny i koutů světa, s různými zkušenostmi, možnostmi a idejemi se už tenkrát ukázala být klíčovou. Jenom díky mezinárodní spolupráci je dnes možné žít bez obav z nákazy pravými neštovicemi. Jednalo se přitom jen o jednu z mnoha iniciativ, které už v minulém století upozorňovaly na to, že s rozvojem cestovního ruchu, nárůstem ekonomické provázanosti a globalizačních trendů se objevuje i mnoho problémů, které je nutné řešit komplexně, a nikoliv pouze na úrovni jednotlivých států. I dnešní doba je důkazem toho, že společný postup je správným krokem, jak reagovat na výzvy s celosvětovým dopadem. Je efektivnější, ekonomičtější a jeho výsledky jsou dostupnější pro více lidí.

Důležitost společného přístupu si uvědomují i členské státy Evropské unie (EU), které na přelomu nového tisíciletí iniciovaly vznik Evropského výzkumného prostoru. Jeho smyslem je podpořit vytvoření volného prostoru pro šíření a využívání poznatků (tzv. pátá svoboda vnitřního trhu). K naplnění tohoto cíle má přispět mimo jiné přeshraniční mo-

bilita vědeckých pracovníků, studentů a akademiků; lepší využívání vědeckých poznatků v praxi nebo budování moderní vědecké infrastruktury. Klíčová je také koordinace zdrojů a využívání výsledků a výstupů výzkumných projektů na národní i celoevropské úrovni. Jen díky sdílení našich znalostí a zkušeností posílíme konkurenceschopnost EU i její postavení na poli inovací ve všech vědních oborech. V konečném důsledku z toho bude mít prospěch celá společnost.

Mezinárodní spolupráci ve vědě prosazuje samozřejmě i česká výzkumná společnost. Už patnáct let jí v tom podporuje Česká styčná kancelář pro vzdělávání a výzkum v Bruselu (CZELO), jejíž činnost od letošního roku zajišťuje Dům zahraniční spolupráce. I nadále bude CZELO pomáhat vědeckým, výzkumným a vzdělávacím subjektům v České republice, a ještě více chce rozšířit mezinárodní dimenzi jejich aktivit, především prostřednictvím programů Erasmus+ a Horizont Evropa. Kancelář bude fungovat jako silný podpůrný bod pro všechny partnery – bude jim zajišťovat včasné a přesné informace, poskytovat jim potřebné zázemí během pobytu v Bruselu, pomáhat jim s hledáním partnerů ke spolupráci a upozorňovat je na nové příležitosti v oblastech jejich zájmu. CZELO chce také přispět k lepšímu propojení výzkumných a vzdělávacích institucí, aby mohl být plně využit jejich potenciál. Přehled nabízených služeb CZELO najdete na webu www.dzs.cz/czelo, kde se můžete registrovat i k odběru elektronického newsletteru. Aktuální aktivity kanceláře můžete sledovat také na Facebooku nebo Twitteru.

Lenka Procházková
vedoucí kanceláře CZELO

MOZAİKA, léto 2021 • 1. června 2021 • Vychází 4x ročně, roždává se zdarma

Vydavatel: Dům zahraniční spolupráce • Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1, IČO: 61386839, Evid. č.: MK ČR E 23325, Tel.: +420 221 850 100, E-mail: info@dzs.cz, Web: www.dzs.cz, www.naerasmusplus.cz, www.eurodesck.cz. **Redakce:** Lucie Rychlá. **Foto:** istockphoto.com **Grafika:** orange5 creative studio, s.r.o.

Tisk: AF BKK, s. r. o. **Distribuce:** Casus, Direct Mail, a. s.

Předplatné: Odebírání čtvrtletníku si můžete objednat na stránkách www.dzs.cz, kde také naleznete zdarma ke stažení elektronickou verzi. Vaše dotazy a připomínky zasílejte na e-mail: redakce@dzs.cz

Malovala jsem si, jak budu malířkou

Zkus si, že na to máš.
evropskydobrovolnik.cz

Není to jen o číslech aneb práce analytického oddělení DZS

Text: Barbora Šottová, Markéta Tučková

Dělat výzkumy a zpracovávat statistická data neznamena mít nezajímavou práci, která je pouze o číslech. V oblasti mezinárodního vzdělávání poskytuje analytická činnost možnost nahlédnout do lidských příběhů a zákulisí vzdělávacích programů, a získat tak cenné informace, díky kterým můžeme tyto programy neustále vylepšovat.

Jednou z hlavních rolí Domu zahraniční spolupráce (DZS) je poskytovat informační a poradenské služby zástupcům všech sektorů vzdělávání. V rámci zkvalitňování těchto služeb vyvstala potřeba zpracovávat vlastní výzkumy a analýzy, které by umožnily lépe informovat odbornou i širokou veřejnost o přínosech a dopadech mezinárodního vzdělávání na jednotlivce, instituce i celou společnost. Prvním důležitým milníkem byl rok 2014, kdy jsme sestavili externí výzkumný tým a začali úzce spolupracovat se skupinou odborníků. Nároky na vlastní výzkum ale postupně rostly a poptávka se zvyšovala i z hlediska typu výstupů. Z toho důvodu vzniklo v DZS v roce 2018 samostatné analytické oddělení.

Analytické oddělení v číslech

Za poměrně krátkou dobu jsme stihli udělat velký kus práce, přestože náš výzkumný tým je malý. Do dnešního dne jsme realizovali celkem 36 kvantitativních, pět kvalitativních a dva kombinované výzkumy. Na webu DZS jsme zveřejnili také 18 datových přehledů o účastnících v programu Erasmus+ za období 2014–2019 a přehledné infografiky o zahraničních studentech na českých vysokých školách. Vydali jsme celkem 25 výzkumných zpráv a pět publikací. Téměř dvě třetiny těchto výstupů jsme zpracovali sami, bez spolupráce s dalšími subjekty. Výzkumy se týkají všech oblastí vzdělávání, ale nejvíc výzkumů jsme zatím věnovali vysokoškolskému sektoru (13) a neformálnímu vzdělávání mládeže včetně programu Evropský sbor solidarity (8).

Hlavní cíle a náplň práce

Hlavním cílem analytického oddělení je šíření výsledků mezinárodních vzdělávacích projektů s českou účastí. S tím je spojeno i informování veřejnosti o přínosech a dopadech mezinárodního vzdělávání na jednotlivce, instituce a celou společnost. Důležité pro nás je věnovat pozornost všem programům, které DZS spravuje, a dostat tak do povědomí lidí nejen Erasmus+, ale i jiné programy a sítě, jako jsou Akademická informační agentura (AIA), AKTION ČR–Rakousko, eTwinning, CEEPUS, Evropský sbor solidarity, Fondy EHP nebo Study in the Czech Republic.

Významný podíl naší práce tvoří také spolupráce s jinými národními agenturami na mezinárodních projektech. Zapojeni jsme například do výzkumnické sítě RAY, která moni-

toruje evropské programy věnované mládeži. Podíleli jsme se na realizaci mezinárodního výzkumu VET Tracer Study, který zjišťoval dopad zahraničních mobilit na další vzdělávací dráhu a profesní život žáků a studentů. Další spolupráce probíhá v rámci evropské asociace ACA, která podporuje internacionalizaci ve vysokém školství.

Několikrát do roka provádíme kvantitativní šetření mezi kolegy v DZS (např. spokojenost zaměstnanců, práce z domova v době pandemie). Podpora analytického oddělení je klíčová při zavádění systémových změn nebo při propagaci aktivit DZS. Data z našich šetření jsme využili třeba při tvorbě nového webu, při přípravě registračních formulářů pro Ambasadory DZS nebo do podkladů pro mediální snímání.

Kromě realizace výzkumů a šetření pracuje náš analytický tým i s databázemi Evropské komise, které obsahují zajímavé údaje o programu Erasmus+. Veřejnost se díky tomu může dostat k informacím, ke kterým by jinak neměla přístup. Konkrétní data poskytujeme také na vyžádání studentům, školám, ambasadám, novinářům a dalším zájemcům.

Plány do budoucna

Za každým grafem, tabulkou nebo textovou analýzou se skrývají příběhy lidí, kteří pomáhají myšlenku mezinárodního vzdělávání neustále rozvíjet a posouvat vpřed. Studijní nebo pracovní pobyt v zahraničí může hrát velkou roli v osobním životě každého účastníka i v jeho budoucí kariéře. Pomocí výzkumů tak můžeme zachytit jejich cenné postřehy, které pomáhají vzdělávací programy vylepšit a přiblížit co největšímu okruhu zájemců.

Jednou z priorit analytického oddělení do budoucna je publikování atraktivních a pro širokou veřejnost srozumitelných materiálů, jako jsou ilustrované infografiky nebo interaktivní tabulky. Chceme tak představit témata, která by jinak byla určena pouze pro úzký okruh odborníků nebo specifickou cílovou skupinu.

V tomto roce plánujeme vydat národní zprávu z mezinárodního šetření provedeného mezi účastníky programu Erasmus+ mládež – Národní zpráva z šetření RAY: Základní zjištění u účastníků projektů. Chystáme se také představit výsledky Výzkumu zkušeností s bilaterálními a multilaterálními mobilitními programy. Toto šetření bylo postaveno na hloubkových rozhovorech s absolventy programů AIA, AKTION ČR–Rakousko, CEEPUS a Fondy EHP.

Top 5 výzkumů

Dopad programu Erasmus+ na jednotlivce

2018

Fokusní skupiny pro české účastníky vyjíždějící s programem Erasmus+

Po stopách absolventů mobilit v odborném vzdělávání

2019

Národní zpráva o dopadu zahraničních mobilit na další vzdělávací dráhu a profesní život žáků a studentů

Studium a život v České republice pohledem zahraničních studentů

2020

Zpráva z výzkumu na českých vysokých školách

Národní absolventský program DZS Czech Republic Alumni

2020

Fokusní skupiny pro zahraniční absolventy českých vysokých škol

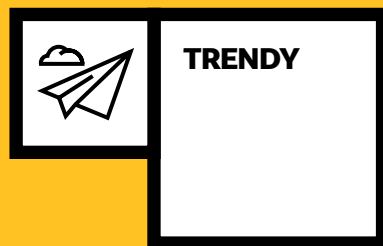
Postoje k mobilitám

2021

Kvantitativní šetření v české populaci ve věku od 15 let

Všechny publikace jsou volně ke stažení na stránkách www.dzs.cz/statistiky.

Nový prostor pro výzkum

Už přes dvacet let funguje v Evropské unii společný výzkumný prostor. Za tu dobu jsme dosáhli mnoha úspěchů. Stále se ale objevují nové výzvy, které je třeba řešit. Česká republika bude u toho, také v zastoupení DZS.

Evropská rada pro výzkum (ERC) oslavila letos v květnu důležitý milník – udělila finanční podporu již 10 000. výzkumníkovi. Jubilejní příjemkyní grantu se stala Inga Berre, profesorka aplikované matematiky z univerzity v Bergenu, která je přední norskou odbornicí na geotermální energii.

Ze všech 10 000 příjemců grantů tvoří dvě třetiny výzkumníci mladší 40 let. Rada z nich získala významná vědecká ocenění. Je mezi nimi například sedm laureátů Nobelovy ceny. Zhruba 80 procent dokončených projektů vedlo k zásadnímu pokroku ve svém oboru a granty přispěly také k udělení více než 2200 patentů a vzniku zhruba 300 nových firem.

Letos počet žádostí vzrostl

ERC uděluje několik typů grantů od roku 2007, patří k nim i prestižní konsolidační grant (ERC Consolidator Grant). Letošní výzva byla již uzavřena. Oproti předchozímu roku vzrostl počet podaných žádostí o 5,6 procenta na celkových 2648. Ženy tvořily zhruba třetinu žadatelů. Rada odhaduje, že alokovanou částku ve výši 633 milionů eur rozdělí mezi 317 projektů. Výsledky budou známy až na jaře 2022. V loňském roce uspěli ve výzvě o konsolidační grant i čtyři čeští výzkumníci – David Kosař, Robert Vácha, David Zbírál (všichni z Masarykovy univerzity) a Filip Matějka z Národohospodářského ústavu Akademie věd.

Podpořeno už 10 000 výzkumníků

Evropa otevírá výzkum všem

Evropská komise spustila novou platformu pro zveřejňování vědeckých dokumentů – Open Research Europe. Platforma nabídne bezplatný přístup k výsledkům výzkumných projektů financovaných v rámci programu Horizont Evropa i jeho předchůdce Horizont 2020. Open Research Europe je přístupný nejen odborníkům, ale všem zájemcům z široké veřejnosti. Snahou Komise je odstranit problémy spojené se zveřejňováním vědeckých výsledků, ať už se jedná o překážky pro jejich opakované využití, nebo vysoké náklady.

Open Research Europe je pro všechny

Už nyní je na platformě k dispozici zhruba 50 dokumentů z různých vědeckých oblastí včetně zemědělství, medicíny, inženýrství, společenských věd, umění a humanitních věd. Další výzkumné texty budou postupně přibývat. Cílem je, aby lidé měli volný přístup k úplně všem vědeckým publikacím pocházejícím z výzkumu financovaného Evropskou komisí, a to hned od okamžiku jejich zveřejnění. Otevřený přístup k vědeckým poznatkům zvyšuje účinnost a kreativitu výzkumných a inovačních systémů a posiluje důvěru společnosti ve vědu.

Co na to erasmáci?

Smonitoringem vývoje v oblasti mezinárodního vzdělávání pomáhá Evropské komisi významnou měrou také dobrovolnická organizace Erasmus Student Network (ESN). Díky svému zastoupení na více než tisícovce vysokých škol ve 42 zemích mají členové ESN možnost oslovit velké množství účastníků výměnných pobytů Erasmus+. Organizace pravidelně provádí vlastní ESNsurvey, který se pokaždé věnuje jinému tématu. Ten úplně nejnovější za rok 2021 se zaměřuje na podstatu studentských mobilit – zkušenosti účastníků, podporu během pobytu

Informace přímo od zdroje

v zahraničí a dopady na život po návratu domů. Speciální pozornost je letos věnována i vlivu pandemie. Výsledky průzkumu budou zveřejněny v červenci na stránkách esn.org/esnsurvey. V loňském roce publikoval ESN zprávu *Student Exchanges in Times of Crisis*, ve které shrnuje odpovědi od téměř 22 000 erasmáků v situaci, kdy docházelo k postupnému zavírání hranic uvnitř Evropy. Zajímavá zjištění přinesla také zpráva *Erasmus Impact Study* z roku 2014, která zkoumala vliv zahraničních výměn na zaměstnatelnost studentů a internacionalizaci vysokých škol.

Výzkumu v oblasti evropských vzdělávacích systémů a politik se již více než 40 let věnuje informační síť Eurydice. Letos připravuje například tematickou studii *Mathematics and Science Education*, která se pokusí odpovědět mimo jiné na to, jak zvýšit zájem dětí o matematiku a přírodní vědy nebo jak zajistit, aby každý žák porozuměl alespoň jejich základům. V plánu je také vydání studie *Computer Science Education*, která zmapuje, jak se v EU vyučuje informatika, a to včetně algoritmického myšlení a programování. Studie *Fostering Inclusion and Equity in Higher Education* se zase zaměří na problematiku nerovností ve vysokoškolském vzdělávání. Zkoumat bude i míru, do jaké se tvůrčí politik drží doporučení o posilování sociálního rozměru terciálního vzdělávání. Publikace Eurydice najdete na webu eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice.

Andrea Turynová

Pohled na výuku v mezinárodním srovnání

Na konci loňského roku byla ředitelka DZS Dana Petrova zvolena viceprezidentkou mezinárodního think tanku The Academic Cooperation Association (ACA). Novou funkci bude zastávat do roku 2023. Jako viceprezidentka řídí společně s prezidentem asociace a ředitelem sekretariátu činnost celé instituce. ACA podporuje internacionalizaci a inovaci vysokého školství v Evropě a prosazuje zájmy a potřeby svých členů v této oblasti. DZS se do skupiny přidal v roce 2014. Asociace slouží nejen jako platforma pro sdílení dobré praxe a pro realizaci společných projektů, ale věnuje se také výzkumu a poradenské a publikační činnosti. Jedním z posledních výstupů ACA je komparativní studie zamě-

Ředitelka DZS zvolena do vedení Academic Cooperation Association

řena na výjezdy vysokoškolských pracovníků v programu Erasmus+ v letech 2014–2019, která zkoumá situaci v devíti evropských zemích včetně České republiky. Studie přináší ojedinělý pohled na zkušenosti účastníků – jejich motivaci, spokojenost, vnímaný dopad – i na obecné trendy. Nově se ACA podílí například na mezinárodním projektu Univerzity Palackého v Olomouci, který si klade za cíl využít potenciálu internacionalizace na vysokých školách pro sociální angažovanost. V květnu asociace zahájila sérii summitů ACA Strategic Summits, které se budou věnovat aktuálním výzvám v oblasti mezinárodního vysokoškolského vzdělávání. Více o činnosti ACA zjistíte na stránkách aca-secretariat.be.

DZS naviguje internacionalizaci v Evropě

DOBRÁ
PRAXE

Kritické myšlení a meta-výzkum v medicíně

Aby medicína stavěla na pevných základech a mohla opřít svá rozhodnutí o vědecky ověřená data. O to se zasazuje projekt *Česko-norská spolupráce ve vzdělávání v oblasti meta-výzkumu a kritického myšlení ve zdravotnictví, který s podporou programu Vzdělávání Fondů EHP realizuje České národní centrum Evidence-Based Healthcare and Knowledge-Translation při Institutu biostatistiky a analýz na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity společně s Centrem pro Evidence-Based Practice na univerzitě v norském Bergenu. Projektu se účastní akademičtí pracovníci obou univerzit, kteří prostřednictvím společných setkání, stáží a workshopů zvyšují své kompetence v oblasti kritického myšlení a meta-výzkumu založeného na důkazech. Zatímco norská strana má více zkušeností s přístupem Evidence-Based Research a Evidence-Based Practice, čeští výzkumníci se specializují na metodologii tvorby klinických doporučených postupů a systematických review. Oba partneři se tak vzájemně obohacují a dochází k posílení výukových, vědecko-výzkumných a technických kapacit na obou stranách. Společné znalosti pak zužitkují při tvorbě dvou výukových modulů *Kritické myšlení založené na důkazech* a *Meta-výzkum založený na důkazech*. Projekt tak zvýší nejen kompetence akademických pracovníků, ale prostřednictvím výukových modulů zvýší také znalosti studentů lékařských i nelékařských oborů.*

Společně pro kvalitnější potraviny

Sít univerzit věnující se projektu *Food Safety for Healthy Living* v rámci programu CEEPUS funguje jako mezinárodní knowledge hub v oblasti bezpečnosti potravin. Katedra analytické chemie Fakulty chemicko-technologické na Univerzitě Pardubice je její součástí již řadu let a společně s partnery z dalších sedmi evropských zemí se zabývá možnostmi, jak prostřednictvím potravin zlepšit život evropské populace. Výzkum v oblasti potravinové bezpečnosti je rychle se rozvíjejícím odvětvím akademického i soukromého sektoru. Členové sítě proto kladou důraz na sdílení nejnovějších poznatků mezi jednotlivými zeměmi, na zapojení neuniverzitních aktérů do diskuze i na zkoumání vertikálních vazeb mezi producenty potravin, potravinářskými závody a nutričními návyky. Prostřednictvím meziuniverzitních výměn zvyšují zapojené instituce kompetence svých studentů i akademických pracovníků. Již tradičně vrcholí projekt letní školou, které se kromě studentů a výzkumníků z partnerských škol účastní také odborníci z vědeckých pracovišť nezapojených zemí. Studenti se díky projektu učí využívat nejnovějších technologických nástrojů pro analýzu potravin a identifikovat rizikové faktory potravinové produkce. Pedagogové mají možnost osvojit si nové metodické postupy výuky aktuálních témat v relevantní oblasti a čerpat z dobré praxe na zahraničních univerzitách.

Zdravá včelstva pro zdravou krajinu

V České republice je více než 50 tisíc včelařů, kteří prostřednictvím péče o svá včelstva přispívají k udržitelnému rozvoji životního prostředí a zachování biodiverzity. Opylovací činnost včel má národohospodářský význam, včely tvoří až 80 % opylovatelů hmyzosnubných rostlin. I proto se výzkum na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci již několik let věnuje projektu *Honey bee colonies and research on honey bee immunity* realizovanému v rámci programu AKTION Česká republika – Rakousko. Společně s partnery z univerzity v rakouském Grazu se čeští výzkumníci zabývají monitoringem úhynů včelstev a jejich dopadem na ekonomiku. Každoročně organizují dotazníkové šetření mezi včelaři, jehož úkolem je sledovat aktuální stav českých, respektive rakouských včelstev. Šetření je součástí mezinárodního monitorovacího systému pod hlavičkou asociace COLOSS věnující se výzkumu v oboru apidologie. Ve své výzkumné praxi se vědecká pracoviště společně zabývají vlivem potravy na imunitu včelstev. Výsledky výzkumu byly publikovány v řadě odborných článků, autoři však neopomíjejí ani osvětu široké veřejnosti a medializaci tématu. Oba výzkumné týmy významným způsobem přispívají k osvětě včelařů o nemocích včelstev a jejich předcházení. Výměna zkušeností s rozdílnými přístupy ke včelaření v obou zemích je pro celý projekt velmi přínosná.

Řízení kvality služeb dlouhodobé péče

Více než 20 % Evropanů bude v roce 2025 starších 65 let a významně naroste počet lidí ve věku nad 80 let. Slezská diakonie, koordinátor projektu *Q Europe* realizovaného v rámci programu Erasmus+, si uvědomuje potřebu posílit výzkum a podporu inovací v oblasti dlouhodobé péče, aby bylo do budoucna možné zajistit seniorům dostatečnou životní úroveň a zdravotní i sociální péči. Důležité je také zvýšit kvalitu vzdělávání a zlepšit předávání znalostí v oboru. Česká neziskovka proto spojila své síly s italskou diakonií ze sítě Eurodiaconia a s výzkumníky z univerzity v Trnavě, aby společně definovali metody a měření dopadů pro systémy kvality v dlouhodobé péči. Důležitým aspektem projektu je sdílení osvědčených postupů v systémech managementu kvality, zlepšování znalostí pracovníků a sdílení zkušeností napříč zúčastněnými organizacemi. Zapojení zaměstnanců měli možnost se společně setkat, seznámit se s fungováním sociálních služeb v zahraničí, a obohatit se tak o nové informace z oboru. Jedním z výstupů projektu je příručka *Q Europe: Praktický průvodce ke zvyšování kvality v dlouhodobé péči v Evropě – se zaměřením na seniory*. Tento interaktivní nástroj je průvodcem pro vedoucí zaměstnance nebo manažery kvality ve službách dlouhodobé péče. Pomůže jim přenést klíčové principy kvality ve službách do každodenního života organizace, tedy mezi zaměstnance i klienty.

Česko-norské pátrání po společné historii

Foto: Česko-norská
memorabilia, www.noraci.cz

Více než tisícovka Čechů byla za druhé světové války nasazena na nucené práce do Norska. Další do skandinávské země emigrovali po roce 1948. Nejen osudu Čechů v Norsku se věnuje projekt Česko-norská memorabilia vedený českými skandinavisty z Ústavu germánských studií FF UK.

Oddělení skandinavistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy se tradičně zabývá zejména literaturou a jazyky, projekt Česko-norská memorabilia je proto svým zaměřením zcela průkopnický. „Když Univerzita v norském Trondheimu poukázala na dosud nezmapované části česko-norské historie, nápad na společný projekt, který pomůže tato bílá místa společné historie zaplnit, se zrodil velmi rychle“, vzpomíná Vendula V. Hingarová, iniciátorka celého projektu. Výzkumníci z ústavu skandinavistiky spojili své síly s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, získali podporu programu Vzdělávání Fondů EHP a spolu se svými norskými protějšky se pustili do mapování opomíjené části společných dějin.

Na počátku disponovala norská strana více historickými materiály, avšak postupně

se českému týmu podařilo vypátrat válečné deníky, fotografie a další unikátní dokumenty. Do výzkumu byli zapojeni potomci nasazených Čechů, kteří poskytli další informace a cenné materiály.

Na základě projektu vznikly na FF UK dva nové výukové kurzy pro studenty skandinavistiky, ve kterých se učí pracovat s historickými prameny a chápat historické souvislosti obou regionů. Po přesunu kurzů online bylo možné do přednášek zapojit i norské partnery. Jedna studentka pak na základě kurzu iniciovala vypracování online učebnice na téma Norsko za druhé světové války.

Příběhy nuceně nasazených Čechů jsou postupně publikovány na webových stránkách Noraci.cz. Najdete tam také databázi

nuceně nasazených osob, dobové fotografie a informace objasňující historické okolnosti transportu Čechů do Norska.

Výstupy projektu byly prezentovány v odborných člancích v Norsku i České republice. Přípravuje se publikace pro širší veřejnost a panelová výstava, která představí historii Čechů v Norsku s dobovými fotografiemi. „S identifikací fotografií nám pomáhají severonorská muzea a ukazuje se, že některé snímky zachycují události, ke kterým neexistují žádné jiné doklady“, poukazuje na výjimečnost nalezených materiálů Hingarová.

Na současný projekt by Ústav germánských studií rád navázal výjezdem studentů po stopách nasazených Čechů v Trondheimu. „Rádi bychom téma propojili i s probíhajícími projekty mobility na českých středních školách financovaných z Fondů EHP, které se zabývají otázkami demokracie a svobody“, dodává Hingarová. Pracovníci Akademie věd navíc využívají zpracované materiály pro další rozšíření výzkumu, tentokrát ve spolupráci s Válečným muzeem v Narviku.

Chcete o projektu vědět více? S Vendulou V. Hingarovou jsme si povídali také v našem podcastu DZS on AIR.

Radka Vavroušková

JAK NA TO

Stipendium na výzkum Příležitosti pro vysokoškolské studenty, akademiky a vědce

Text: Lucie Rychlá

V dubnu letošního roku přijal Evropský parlament nový rámcový program EU pro výzkum a inovace – **Horizont Evropa**. Schválený rozpočet na období 2021–2027 činí 95,5 miliard eur. Program podpoří výzkumné a inovační projekty, které přispějí k řešení globálních výzev, jako je změna klimatu, digitalizace nebo pandemie covid-19. Rozpočet bude rozdělen mezi tři hlavní pilíře.

Pilíř **Excelentní věda** bude podporovat výzkumnou činnost v dosud neprobádaných oblastech vědy, a to prostřednictvím Evropské rady pro výzkum. Finance budou využity i na zlepšení výzkumné infrastruktury a na stipendia a výměny výzkumných pracovníků v rámci akce „Marie Curie-Skłodowska“.

Pilíř **Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu** podpoří výzkum související s globálními problémy, rozvojem technologických a průmyslových kapacit a s celoevropskými výzkumnými misemi. Podporována budou také evropská partnerství v rámci veřejného sektoru a partnerství mezi veřejným a soukromým

sektorem. Spadá sem rovněž činnost Společného výzkumného střediska.

Z pilíře **Inovativní Evropa** bude financována například činnost Evropské rady pro inovace a Evropského inovačního a technologického institutu, který pomáhá vytvářet vazby mezi podnikovou sférou, výzkumem a vysokými školami. Další zdroje jsou určeny na **posílení vědecké spolupráce**.

Příležitostí pro zkušené i mladé vědce, inovátory a další zájemce bude tedy v následujících sedmi letech mnoho. Určitě si je nenechte ujít. Aktuální informace a odborné konzultace o výzkumných a vzdělávacích programech EU nabízí českým žadatelům **Česká styčná kancelář pro vzdělávání a výzkum** (CZELO) v Bruselu. Její činnost zajišťuje od letošního roku DZS. Kompletní přehled služeb, které CZELO poskytuje, najdete na stránkách www.dzs.cz/czelo.

Horizont Evropa ale není jediný program, kde lze získat stipendium a grant na výzkumné projekty nebo inovativní aktivity. Na protější stránce představujeme ty, které za Českou republiku administruje DZS. ☒

AKTION ČR–RAKOUSKO

Rozvoji vzdělávání a výzkumu na vysokých školách se už téměř třicet let věnuje program AKTION Česká republika – Rakousko. Jak už jeho název napovídá, jde o bilaterální spolupráci s naším jižním sousedem. Program nabízí stipendia pro přípravu diplomové, disertační nebo habilitační práce a také na výzkumné a přednáškové pobyty pro akademické pracovníky. Výše stipendia se pohybuje v rozmezí 1050–1200 eur na měsíc v závislosti na typu pobytu. Cestovné se neproplácí. Termíny pro zasílání přihlášek jsou zveřejňovány dvakrát ročně, na jaře a na podzim. Kromě toho AKTION poskytuje finanční podporu na dlouhodobé projekty spolupráce mezi veřejnými vysokými školami v ČR a vybranými vysokými školami v Rakousku. Přispívá třeba na společné vědecké akce studentů (semináře, odborné exkurze), na společná vědecká sympozia a odborná zasedání, akademické výměny, letní odborné a jazykové školy, publikování výstupů z ukončených projektů a na další společné aktivity. Projektové žádosti mohou předkládat pouze zaměstnanci oprávněných vzdělávacích institucí. U všech financovaných aktivit jsou přednostně podporováni mladí vědci (do 10 let od ukončení doktorského studia). V letošním roce je možné podat návrhy 15. září (pro období 15. 10. – 31. 12. 2021) a 31. října (pro období 1. 1. – 31. 12. 2022). Podrobné instrukce najdete na www.dzs.cz/program/aktion-ceska-republika-rakousko. ☒

AIA

Akademická informační agentura, zkráceně AIA, funguje jako rozcestník nabídek stipendijních pobytů v zahraničí na základě mezinárodních smluv. Studenti i akademičtí pracovníci veřejných vysokých škol v Česku mají možnost získat stipendium na výzkumné pobyty v řadě evropských destinací, ale taky třeba v Egyptě nebo Peru. Aktuální přehled najdete v online vyhledávači na webu DZS nebo v katalogu nabídek. Postup při vyřizování konkrétních žádostí se liší v závislosti na typu stipendia. Do otevřených výběrových řízení se mohou hlásit zájemci všech veřejných vysokých škol a přihlášku posílají agentuře. Nabídky výzkumných pobytů se netýkají konkrétních škol, uchazeči si sami hledají univerzitu, na které mají zájem svůj výzkum realizovat. AIA také každoročně zveřejňuje rozpis kvót pro konkrétní vysoké školy. O tato stipendia mohou žádat pouze studenti z dané školy a jejich přihlášky vyřizuje zahraniční oddělení rektorátu. Kromě těchto příležitostí informuje AIA i o nabídkách vybraných institucemi, nadacemi či samotnými školami mimo rámec mezinárodních smluv. Ty je třeba řešit přímo s jejich poskytovatelem. Jedním z bilaterálních programů, který administruje AIA, je Barrande Fellowship Program. Ten poskytuje stipendia doktorandům na výzkumné stáže (1–3 měsíce) nebo na doktorské studium pod dvojím vedením (max. 3 roky) ve Francii. Výše stipendia činí 1000 eur na měsíc. ☒

CEEPUS

CEEPUS neboli Central European Exchange Programme for University Studies je výměnný program pro regionální spolupráci vysokých škol v zemích střední a jihovýchodní Evropy. Zapojeno je do něj celkem 16 států. Přestože nenabízí stipendia na výzkum jako takový, lze získat finanční podporu například na zpracování bakalářské, magisterské nebo disertační práce. Takové pobyty trvají většinou jeden až dva měsíce. Kromě toho mohou studenti vycestovat i na praktickou stáž, pokud je garantem přímo hostitelská škola. Oblíbené jsou také odborné exkurze nebo letní školy, kde mohou studenti navázat kontakty se zahraničními experty ve svém oboru. Celkový počet výjezdů během bakalářského či magisterského studia nesmí překročit 10 stipendijních měsíců. Počet výjezdů u studentů doktorského studia omezen není. Stipendia jsou určena studentům řádného denní studia a akademickým pracovníkům na plný úvazek. Výše stipendií se liší v závislosti na destinaci, vyplácí je hostitelská země v místní měně. Náklady na cestovné může stipendistům proplatit jejich domovská univerzita. Výměnné pobyty mohou probíhat na několika oprávněných vysokých školách v zahraničí. Žádost o stipendium lze podat buďto v rámci sítě, do které je zapojena domovská i hostitelská škola, nebo se může zájemce přihlásit jako freemover CEEPUS. Další informace najdete na www.ceepus.info nebo na webu DZS. ☒

ERASMUS+

Iv novém programovém období Erasmus+ (2021–2027) budou mít vysokoškoláci mnoho příležitostí vyjet na zkušenou do zahraničí. Kromě populárních studijních pobytů mohou požádat o stipendium také na praktické stáže. Ty si studenti zařizují po dohodě se svou školou sami. Příjímací institucí může být mimo jiné výzkumný ústav nebo soukromá firma, která se věnuje třeba vývoji inovativních řešení. Stáže se navíc nemusí konat pouze na území EU, ale v podstatě kdekoli na světě, a to nejen prezenčně, ale i kombinovaně. Vyjet je možné na dobu od dvou do dvanácti měsíců. Doktorandi mohou požádat i o kratší pobyt v délce 5–30 dnů. Stipendium mohou získat také absolventi, z pobytu se však musejí vrátit nejpozději rok od složení státnic. Kromě výjezdů osob financuje nový Erasmus+ dlouhodobá kooperativní partnerství, jejichž cílem je podpora mezinárodní spolupráce a inovativních postupů. Vysoké školy mohou spolupracovat s výzkumnými institucemi, neziskovými organizacemi, firmami a dalšími subjekty. Téma projektu i konkrétní výstupy si stanovují sami. Výše grantu se pohybuje v rozmezí 100 000 až 400 000 eur. Nově se mohou zapojovat také do aliancí pro inovace, jejichž smyslem je vybavit studenty dovednostmi vyžadovanými na trhu práce. Jde o tzv. centralizovanou aktivitu, kdy koordinátor projektu žádá o grant u Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu v Bruselu. Termín letošní výzvy je 7. září. Co dalšího přináší nový Erasmus+, zjistíte na www.dzs.cz/program/erasmus. ☒

Výzkumy RAY ukazují touhu mladých lidí vyjádřit se

Text: Lucie Rychlá

Někdy si výzkumník vybírá výzkum, jindy si výzkum vybírá výzkumník. V případě **Ondřeje Bártý** to bylo tak trochu obojí. Když před deseti lety dostal nabídku podílet se na svém prvním projektu pro evropskou výzkumnou síť RAY, věděl, že tak bude moci zůstat nablízku mezinárodní scéně a zároveň dá průchod své vášni pro objevování nových a dosud nepoznaných stránek lidského života. Jeho rozhodnutí výrazně ovlivnila i zkušenost ze studijního pobytu v Kodani, kam vyjel s programem Erasmus+.

Během studií na Masarykově univerzitě jste vyjel s programem Erasmus+ do Kodaně a Porta. Co vám tyto zkušenosti přinesly?

Oba pobyty mi přinesly mnohé, ale musím vyzvednout zejména pobyt první, který jsem strávil v Kodani. Byla to pro mě doslova přelomová zkušenost, která mi dovolila obrovským způsobem zreflektovat svůj dosavadní život a nastavit si cíle do budoucna. Jedním z nich bylo zůstat i v rámci pracovního zapojení nablízku mezinárodní scéně, potkávat se i nadále s lidmi z různých kultur a to se mi také podařilo díky mému angažmá v mezinárodním výzkumu mládeže. Kromě toho jsem v obou městech narazil na velmi fundované vysokoškolské lektory a výzkumníky. Do Kodaně se často vracím jako turista a vždy je to pro mě emocemi nabitý pobyt.

Ve své profesi se věnujete výzkumu mládeže, proč jste si vybral právě tuto cílovou skupinu?

To je velmi zajímavá otázka. Někdy tomu tak bývá, že zrovna jako si výzkumník vybírá výzkum, tak i výzkum si vybírá výzkumník a v mém případě to bylo zrovna tak. Již jsem zmínil, že během studijního pobytu v Kodani jsem si vytyčil cíl pracovat v mezinárodním prostředí. Tento cíl se záhy zkombinoval s mojí vášní pro výzkumnou činnost, pro objevování nového a dosud neznámého v oblasti lidského života prostřednictvím sociálně-vědního výzkumu. Když mi přišla nabídka připojit se k začínající mezinárodní výzkumné síti RAY, rád jsem ji přijal. Zkušenost s prací pro síť RAY

pak do velké míry ovlivnila moje další profesní směřování a já jsem se začal specializovat právě na oblast výzkumu mládeže, a to zejména v mezinárodním kontextu.

Jakému tématu se věnoval váš první projekt v síti RAY a jak na tuto zkušenost vzpomínáte?

Prvním projektem bylo mezinárodní dotazníkové šetření zaměřené na zjišťování a monitoring dopadů projektů podpořených programem Evropské unie pro mladé lidi – Mládež v akci. Na tuto zkušenost vzpomínám rozhodně v dobrém, a to minimálně ve dvou linkách. Jednak se jedná o projekt, který s určitými modifikacemi běží

i v současné době, více než deset let poté, co byl odstartován. To svědčí nejen o jeho kvalitě, ale i o jeho významu pro oblast mobilit mládeže. Svým způsobem se stal jakýmsi barometrem, který mnoho evropských zemí používá pro měření dopadů projektů pro mladé lidi v EU. Druhá linie je osobní. V průběhu práce na tomto a dalších projektech RAY jsem měl možnost seznámit se s mnoha profesionály ze všech koutů Evropy a z mnoha z nich se postupem času stali moji dobří přátelé.

V loňském roce síť RAY dokončila projekt zaměřený na dopady programu Erasmus+ na rozvoj kompetencí mládeže ve vztahu k jejich zapojení do společenského a politického dění. Co jste během šetření zjistili?

Projekt se jmenuje *Long-term Effects of Erasmus+ Youth in Action on Participation and Citizenship*, zkráceně RAY LTE. Já jsem se v něm

angažoval jednak jako výzkumník na české straně, sbíral a analyzoval jsem rozhovory s českými účastníky, a jednak jako výzkumný partner v mezinárodním týmu, kde jsem analyzoval kvantitativní data. Jsem také jedním z autorů mezinárodního reportu. V rámci výzkumu jsme zjistili, že do projektů se pravděpodobně zapojují mladí lidé, kteří jsou ve srovnání se svými vrstevníky aktivnější ve veřejném prostoru, například se věnují více

Ondřej Bárta pracuje jako výzkumník a poradce pro oblast mládeže, a to zejména v mezinárodním kontextu. Vystudoval pedagogiku na Masarykově univerzitě. Během studií vyjel s programem Erasmus+ do Dánska a do Portugalska. Dlouhodobě spolupracuje s evropskou výzkumnou sítí RAY a zpracovává také výzkumná šetření pro DZS. Více o něm zjistíte na jeho osobní stránce ondrabarta.eu.

dobrovolnictví nebo se zapojují do různých občanských organizací a iniciativ. Během projektů účastníci načerpali nové znalosti v tom, jak se zapojovat do veřejného dění, a získali dovednosti, které se pojí s aktivním občanstvím, jako je práce v týmu nebo jasná komunikace. Změny v oblasti postojů a hodnot zjištěny nebyly, což pravděpodobně souvisí s tím, že účastníci do projektů přicházejí často již s rozvinutými kladnými postoji vůči věcem veřejným a s výrazně demokratickými hodnotami. Na změny hodnot a postojů je navíc obvykle třeba dlouhodobějšího působení, než jsou relativně krátké projekty pro mládež.

Jak jsou tato data následně využívána? Víte, zda výzkumy RAY pomohly iniciovat nějaké systémové změny?

Data z RAY výzkumů jsou pravidelně prezentována jednak na konferencích pořádaných přímo sítí RAY, ale také na odborných konferencích i přímo politickým činitelům. Příkladem je prezentace *Turbocharging Erasmus+ Youth in Action* v Bruselu v době, kdy se rozhodovalo o podobě dalšího programu EU pro mladé lidi. RAY výzkumy jsou mimo jiné zmiňovány jako

zdroje v oficiálních podkladových a debatních dokumentech EU. Je ale těžké spojovat konkrétní změny na úrovni celoevropské politiky mládeže přímo s RAY výzkumy, protože vlivů je v této oblasti mnoho.

Na jakých projektech spolupracujete nyní?

Nyní jsem zpracovával českou případovou studii do výzkumného šetření RAY COR zaměřeného na dopady pandemie koronaviru na oblast práce s mládeží. V Česku jsem mluvil se šikovnými zástupci Střediska volného času, kteří mi přiblížili, jakým způsobem zrealizovali virtuální mobilitu pracovníků s mládeží, jaké překážky museli překonat a co jim to naopak dalo. Mimo tento konkrétní mezinárodní projekt zmínili také mnoho aktivit na místní úrovni, zejména těch, které stavějí na aktivitě mladých lidí jakožto koordinátorů celého projektového cyklu. Dále se budu podílet na výzkumu RAY DIGI, který se zaměřuje na digitalizaci v práci s mládeží. Budeme zkoumat prolínání digitalizace a neformálního vzdělávání, a to zejména v kontextu strategických nástrojů a meto-

dologických inovací. Zjišťovat budeme také potřeby v oblasti digitalizace u organizací, které s mladými lidmi pracují.

Výzkumu české mládeže se věnujete dlouhodobě, všiml jste si nějakých zásadních proměn v jejich vnímání světa a jejich vlastní role na tom, jak se svět vyvíjí?

Moje angažmá ve výzkumných šetřeních je spíše mezinárodní, proto se mi špatně odděluje pohled mladých Čechů od pohledu mladých lidí ve zbytku Evropy. Celkově vidím stále se zvětšující příval mladé energie v zapojování se do veřejného života. To zřejmě částečně souvisí s touhou mladých lidí vyjádřit se, zvláště v otázkách, které na jejich život mají a budou mít zásadní vliv, jako je klimatická krize. Do velké míry je to také způsobeno větším množstvím příležitostí, které mladým lidem umožňují zapojit se do veřejného dění. Jsou to často právě programy, jako je Erasmus+ mládež, které přispívají k rozšiřování možností k participaci. Rád bych také zmínil iniciativy Europe Goes Local a Democracy Reloading, které se snaží přispět k rozvoji práce s mládeží a participace mládeže na lokální úrovni. ✕

Evropská informační síť Eurydice

Text: Jana Halamová

Přispívat ke zdokonalování vzdělávací politiky na národní i celoevropské úrovni a usnadňovat vzájemnou spolupráci mezi zeměmi – to jsou hlavní cíle evropské informační sítě Eurydice. Informace z oblasti vzdělávání poskytuje již od roku 1980 a je do ní zapojeno 39 národních oddělení v 36 evropských zemích. Aktivita sítě koordinuje centrála v Bruselu. Skupina analytiků zde koncipuje nové publikace a dále zpracovává shromážděné údaje. Pracovníci národních oddělení sbírají data za svou zemi, připravují příspěvky do studií, pravidelně aktualizují zveřejňované informace, zajišťují překlady vybraných publikací a informují veřejnost o nových výstupech.

Vzdělávací systémy v Evropě

Vzdělávací systémy v Evropě se výrazně liší a není vždy snadné porozumět jejich fungování. Online databáze National Education Systems, dostupná na webových stránkách Eurydice, proto poskytuje jejich aktuální, podrobné a srovnatelné popisy.

Eurydice publikuje i řadu tematických studií a dalších srovnávacích materiálů. Téma jsou obvykle volena na základě žádosti Evropské komise, která získané údaje využívá ke své další práci. Tyto informace jsou pak velmi cenné i pro pracovníky odpovědné za vzdělávací politiky na národní úrovni, pro odborníky ve vzdělávání a pro širší veřejnost.

Studie Eurydice jsou zaměřené na jednotlivé školní předměty (např. cizí jazyky,

přírodovědné předměty či matematiku) nebo mapují různé úrovně vzdělávání (od předškolního po vzdělávání dospělých). Pokrývají i širší tematické oblasti, jako jsou profese učitele, digitalizace či nerovnosti ve vzdělávání. Síť se věnuje i nejaktuálnějším tématům včetně dopadů současné pandemie na oblast vzdělávání či podpory online výuky.

Mezi pravidelně aktualizované materiály patří publikace z řady Facts & Figures, které poskytují bližší údaje například o organizaci školního a akademického roku, platech učitelů, počtu hodin věnovaných jednotlivým předmětům, poplatcích spojených se studiem na vysokých školách a další. Všechny výstupy jsou k dispozici na evropských stránkách sítě i na webu DZS. ✕

Za výzkumem do Německa

Text: Lucie Rychlá
Fotografie: Archiv DAAD Praha

Hledáte-li špičkové mezinárodní příležitosti v oblasti vědy a výzkumu, nemusíte se rozhlížet příliš daleko. Náš západní soused nabízí českým studentům a akademikům široké možnosti k bádání a dalšímu odbornému rozvoji. Praktické informace a podporu (včetně té finanční) poskytuje zájemcům Německá akademická výměnná služba, známá pod zkratkou DAAD.

Příběh vzniku DAAD je krásnou ukázkou toho, jak významný dopad může mít výměnný pobyt jednoho studenta na celou akademickou obec. Když na začátku 30. let 20. století zařídil Carl Joachim Friedrich svým spolužákům z katedry sociálních studií a politologie na univerzitě v Heidelbergu studijní pobyt v New Yorku, inicioval tak vznik organizace, která od té doby zajišťuje podobné výměny pro více než 2,6 milionu studentů a výzkumníků z celého světa.

„Českým akademikům poskytl DAAD první stipendia už v 60. letech 20. století, a to především zástupcům Karlovy univerzity. Velmi intenzivní spolupráce se pak rozvinula po pádu železné opony,“ vypráví Barbora Boušová, vedoucí české informační kanceláře DAAD v Praze. „Dnes probíhá česko-německá meziniverzitní spolupráce ve všech krajích České republiky a v minulém roce jsme oslavili dvacáté výročí otevření naší pobočky.“

DAAD funguje jako spolek německých vysokých škol a studentských organizací. Hlavní sídlo má v Bonnu a provozuje rozsáhlou síť regionálních kanceláří a informačních center ve více než 60 zemích světa. Kromě poskytování stipendií pro mezinárodní výměnu studentů a vědců podporuje také internacionalizaci německých vysokých škol a výuku německého jazyka v zahraničí.

Němčina není podmínkou

V rámci česko-německé spolupráce DAAD financuje více než 1200 výměnných pobytů ročně. Ve většině případů jde o výzkumné nebo meziniverzitní výměny. Navíc uděluje kolem stovky individuálních stipendií na celou řadu aktivit od letních škol pro studenty bakalářských oborů přes financování celých magisterských programů po výzkumné pobyty doktorandů nebo vysokoškolských učitelů.

„V posledních letech jsme zaznamenali výrazně rostoucí zájem o studijní a výzkumné pobyty u akademiků technických oborů, přírodních věd a medicíny. Dlouhodobě velký zájem o výměny mají studenti a doktorandi humanitních oborů, germanistiky a práv,“ doplňuje Boušová.

Znalost němčiny přitom není pro získání stipendia podmínkou. „Uchazeči, kteří se při komunikaci v němčině necítí být silní v kramflecích, mohou v Německu studovat v angličtině. Této možnosti využívá v poslední době stále více studentů technických oborů. Naopak tradičně velký zájem o studium v němčině je u akademiků humanitních věd,“ dodává Boušová. „Jediné stipendium, kde se od uchazečů vyžaduje znalost němčiny minimálně na úrovni A2, jsou letní jazykové kurzy.“

Výše stipendia se liší v závislosti na úrovni dosaženého vzdělání a na typu podporované aktivity. Individuální částka se tak pohybuje v rozmezí od 860 do 2150 eur na měsíc. Kromě toho DAAD stipendistům při-

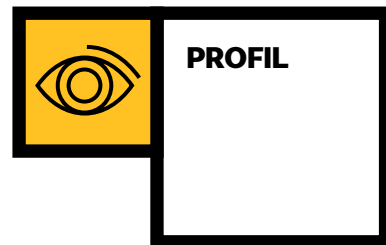
spívá také na odbornou literaturu, zdravotní pojištění, dopravu, jednorázový výzkumný grant a další výdaje.

Výměnou ke změně

DAAD věří, že mezinárodní výměny v oblasti vědy a výzkumu přispívají k většímu pochopení nejen mezi jednotlivci, ale i mezi státy, a pomáhají tak zachovat mír. Nové objevy navíc umožňují vyrovnat se společným výzvám – dnešním i budoucím. Ostatně nutnost reagovat na současné globální problémy reflektuje DAAD i v nedávno vydané Strategii 2025. V budoucnu se chce například více zaměřit na digitalizaci a ochranu životního prostředí. Jedním z kroků bude instalace energeticky šetrné techniky a „zelených střeš“ v budovách DAAD včetně centrály v Bonnu. V souvislosti s migrační krizí nebo nepříznivou situací v některých evropských zemích nabízí nadace stipendia studentům z Afriky, Běloruska nebo Ukrajiny.

V Česku financuje mimo jiné Program podpory společných projektů, který je určen mladým vědcům všech vědních oborů. „Velmi úspěšná byla například spolupráce Univerzity Augsburg s ČVUT k tématu geografického vývoje a eroze krajiny na obou stranách hranice v důsledku změny klimatu,“ vzpomíná Boušová.

A stejně jako jezdí Češi studovat do Německa, přijíždějí němečtí akademici k nám. Stipendií DAAD pravidelně využívají například studenti z Lipska v rámci programu dvojitého diplomu Mezikulturní komunikace na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Šedesát let trvající partnerství mezi naší nejstarší univerzitou a německou nadací oslavily obě instituce v minulém roce. Ve strategické spolupráci chtějí pokračovat i nadále, a proto letos v září (15. 9.) plánují společné informační setkání pro mladé vědce.

VÝROČNÍ SETKÁNÍ
STIPENDISTŮ DAAD
V KAROLINU

NĚMECKO PATŘÍ KE
SVĚTOVÝM ŠPIČKÁM
VE VĚDĚ A VÝZKUMU

PREZIDENT DAAD
DR. JOYBRATO MUKHERJEE
(VPRÁVO NA KRAJI)
HOVOŘÍ KE STIPENDISTŮM
V PRAŽSKÉM KAROLINU

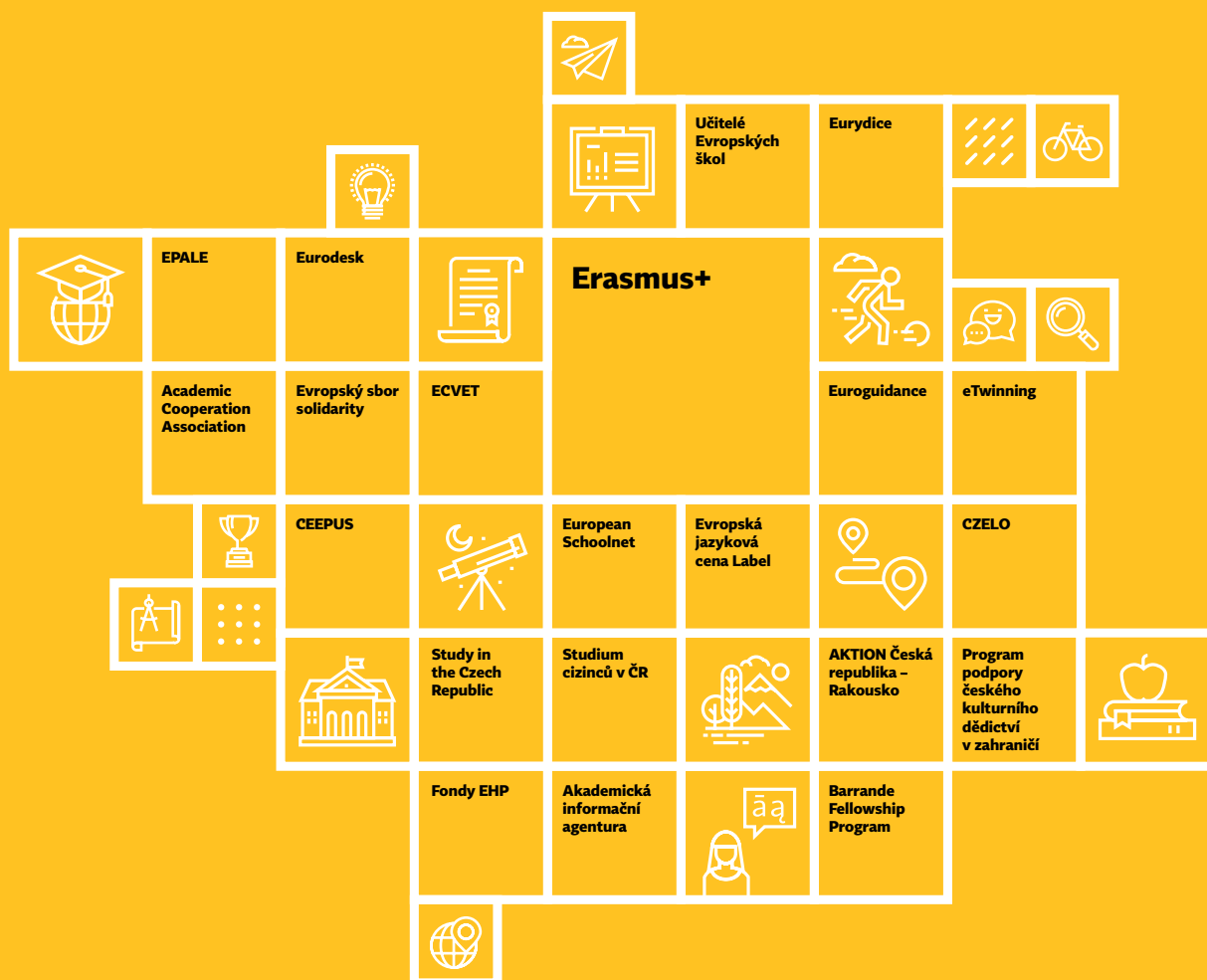
ZÁSTUPCI DAAD SE
BĚŽNĚ ÚČASTNÍ RŮZNÝCH
VELETRHŮ, NYNÍ NABÍZEJÍ
KONZULTACE ONLINE

TÝM PRAŽSKÉ POBOČKY
DAAD PŘI OSLAVÁCH
20. VÝROČÍ JEJÍHO OTEVŘENÍ

DAAD Information Point Praha

Česká pobočka DAAD v Praze sídlí v budově Goethe Institutu na Masarykově nábřeží. Návštěvníkům poskytuje informace o možnostech studia a výzkumu v Německu a o stipendiích DAAD i jiných organizací. Zájemcům také poradí, jak si nejlépe naplánovat svůj studijní nebo výzkumný pobyt. Nově nabízí online konzultace a chystá se i na Instagram. Více o plánovaných aktivitách zjistíte na www.daad.cz.

Facebook

www.facebook.com/dumzahrancnispoluprace
www.facebook.com/erasmusplusCR
www.facebook.com/mladezvakci
www.facebook.com/czelobrussels

Instagram

www.instagram.com/dzs_cz

Twitter

twitter.com/dzs_cz
twitter.com/CZELO_Brussels

LinkedIn

www.linkedin.com/company/dzs_cz

YouTube

bit.ly/DZStube

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1

☎ +420 221 850 100

@ info@dzs.cz

www.dzs.cz | www.naerasmusplus.cz

Česká styčná kancelář pro vzdělávání a výzkum (CZELO)

@ czelo@dzs.cz

www.dzs.cz/czelo

Vytištěno na recyklovaném papíře s certifikací FSC®

